Keski-Suomen hyvinvointialueen asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 7.4.2026

Asia: HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Aija Suntioinen, talousjohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue

KESKI-SUOMEN HYVINVOINTI-ALUE

Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen

- Keski-Suomen hyvinvointialue pitää kannatettavana esitettyä muutosta siitä, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät myös vuoden 2029 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.
- Hyvinvointialue toteaa kuitenkin, että esityksen perusteluissa todetulla tavalla vuoden 2025 alueiden yhteenlaskettu tulosparannus vaikeuttaa yhtä lailla myös niiden alueiden talouden sopeuttamista, joille esityksen mukainen alijäämien kattamisajan pidentäminen ei olisi mahdollista. Tämä esitys parantaa siten vain osan alueista tilannetta ja alijäämien kattamismahdollisuutta lainsäädännön edellyttämässä määräajassa.
- Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue haluaa edelleen kiinnittää huomiota myös alkuperäiseen esitykseen antamassaan lausunnossa esittämiinsä seikkoihin
    - Esitys alijäämien kattamisen määräajan jatkamisesta on perusteltu, mutta selvästi riittämätön toimi korjaamaan alueiden rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden välistä ristiriitaa. Saman aikaisesti pitäisi pystyä korjaamaan laajasti tunnistetut rahoitusjärjestelmän rakenteelliset ongelmat.

Muutosesityksen perusteluista (1/2)

- Alkuperäisen esityksen perusteluissa todetaan mm., että käytäntö on osoittanut, että palvelurakenteeseensa ja palvelutoimintaansa päämäärätietoisesti uudistuksia tehneet hyvinvointialueet ovat kyenneet hillitsemään kustannustensa kasvua tavalla, joka johtaa talouden tasapainottumiseen ja siten myös alijäämien kattamiseen laissa säädetyssä määräajassa palvelut turvaten. Olennaista on käytännössä ollut tasapainottamisen aikajänne eli riittävän voimakkaat uudistukset riittävän varhain aloitettuina, jolloin vuotuinen sopeuttamistarve ei ole päässyt muodostumaan liian suureksi. Tavoitteena on siksi kohdentaa väliaikainen sääntely juuri tähän hyvinvointialuejoukkoon.
- Keski-Suomen hyvinvointialue haluaa korostaa, että vaikka toiminnan sopeuttaminen rahoituksen edellyttämälle tasolle on talouden tasapainon kannalta ensisijaista, ei palvelurakenteeseen ja palvelutoimintaan tehdyt uudistukset ja niiden aikataulu ole ollut ainoa alijäämän kertymiseen vaikuttanut tekijä. Rahoitusjärjestelmässä on ollut huomattavaa valtakunnallista epätarkkuutta johtuen puutteellisista ja virheellisistä diagnoositiedoista, mikä on vääristänyt hyvinvointialueiden rahoitusta. Tietopohjan laatuun liittyvät laajat ongelmat on todettu mm. tuoreessa 19.3.2026 julkaistussa selvityshenkilöiden raportissa. Hyvinvointialueille kertyneiden alijäämien todellinen määrä ja perusteet ovat vaikeasti arvioitavissa, eikä niiden oikeellisuutta voida nykyisillä tiedoilla objektiivisesti todentaa.
- Nykyisen rahoitusmallin toimeenpanon myötä malli mittaa liikaa alueiden kirjaamiskäytäntöjä ja tietojärjestelmien ominaisuuksia, ei väestön todellista palvelutarvetta kuten perustuslakivaliokunta on mallista lausuessa edellyttänyt. Tämä uhkaa kansalaisten yhdenvertaista kohtelua ja joidenkin hyvinvointialueiden kykyä turvata perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut.

KESKI-SUOMEN HYVINVOINTI-ALUE

Muutosesityksen perusteluista (2/2)

- Alkuperäisen muutosesityksen perusteluissa todetaan, että valtioneuvoston oikeuskanslerin antaman ratkaisun mukaan hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen ja rahoituksen riittävyyden lainsäädännön edellyttämiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyvissä systeemisissä eli useita tai useimpia hyvinvointialueita laajasti koskevissa ongelmissa lainsäädännön muuttaminen on tarpeellinen ja välttämätönkin keino rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden tasapainon saavuttamiseksi. Tällä perusteella myös alijäämän kattamista koskevan sääntelyn määräaikojen tarkastelu on todettu perustelluksi.
- Keski-Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan vastaavasti tulisi huomioida myös rahoituksen määräytymistekijöiden laskennassa toteutuneet systeemiset, useita hyvinvointialueita laajasti koskevat ongelmat ja epätarkkuudet, joihin on toistuvasti kiinnitetty huomiota myös kansallisesti. On välttämätöntä tarkistaa ja korjata tarveperusteisen rahoituksen oikeellisuus takautuvasti vuodesta 2023 alkaen, jotta voidaan varmistaa sekä rahoituksen oikeudenmukainen kohdentuminen alueille että sen vastaavuus hyvinvointialueiden todellisiin palvelutarpeisiin.
- Vasta tämän perusteella alueilla on realistinen mahdollisuus sopeuttaa toimintaansa ja parantaa taloudellista tasapainoa tasapuolisesti ja oikeassa mittasuhteessa verrattuna alueiden todelliseen palvelutarpeeseen ja lakisääteiseen velvoitteeseen palveluiden järjestämisestä.

Lisätietoja

Aija Suntioinen

Talousjohtaja

Keski-Suomen hyvinvointialue

Puh. 040 185 9985

aija.suntioinen@hyvaks.fi

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE